

МВС України
Львівський державний університет
внутрішніх справ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Управління карного
розшуку ГУНП України
у Львівській області
полковник поліції

С.В. Богданов
28. 12. 2017

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
полковник поліції

Созанський

Програма стажування у посаді
оперуповноваженого карного розшуку
та методичні рекомендації щодо його проведення
для курсантів 4-го курсу факультету № 2
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ

Галузь знань: 0304 «Право»
Напрямок підготовки: 6.030401 «Правознавство»
Спеціалізація: оперативна

Львів
2017

Розробники програми стажування:

Красницький І. В. – декан факультету №2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС кандидат юридичних наук, доцент;

Баб'як А. В. – завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС кандидат юридичних наук, доцент;

Кондратюк О. В. – професор кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС кандидат юридичних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 ПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від «14» листопада 2017 року № 4).

Розглянуто на засіданні вченої ради факультету № 2 ПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від «29» листопада 2017 року № 4).

Розглянуто на засіданні Науково-методичної ради Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від «26» грудня 2017 року № 5).

Програма стажування у посаді оперуповноваженого карного розшуку та методичні рекомендації щодо його проведення для курсантів 4-го курсу факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС / укладачі: І. В. Красницький, А. В. Баб'як, О. В. Кондратюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. – 48 с.

© Красницький І. В., Баб'як А. В.,
Кондратюк О. В., 2017

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2017

I. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ

Практична підготовка є складовою частиною освітнього процесу у Львівському державному університеті внутрішніх справ (далі – ЛьвДУВС). Стажування курсантів випускного курсу у посаді оперуповноваженого карного розшуку є завершальним етапом навчання, проводиться після вивчення теоретичної частини навчальних дисциплін з метою підготовки майбутніх фахівців до самостійного виконання службових обов'язків, організацією та безпосереднім здійсненням оперативно-розшукової діяльності із здобуття (отримання) та перевірки вагомої оперативної інформації, виявлення, попередження та припинення протиправної діяльності.

Стажування має за мету закріплення та вдосконалення в процесі практичної діяльності професійних знань та умінь, одержаних здобувачами освітнього ступеня «бакалавр» (далі – курсант) у процесі вивчення навчальних дисциплін. Стажування курсантів у посаді оперуповноваженого карного розшуку передбачає набуття практичних навичок роботи в підрозділах карного розшуку (далі – КР) територіальних підрозділів Національної поліції.

Стажування у посаді відповідно до спеціалізації відбувається відповідно до Законів України: «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», згідно з Положенням про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України, затвердженим наказом МВС України від 27.06.2013 № 621.

Завдання стажування. Основним завданням стажування є закріплення отриманих теоретичних знань і набуття навичок щодо їхнього застосування у практичній діяльності. Також безпосереднє ознайомлення курсантів з організацією роботи територіальних підрозділів поліції; криміногенною, соціально-економічною, демографічною характеристикою території, що обслуговується територіальними підрозділами поліції. Ще одним завданням стажування є удосконалення набутих умінь, необхідних для організації роботи підрозділу КР у сфері попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень, ознайомлення з посадовими обов'язками оперуповноваженого КР, аналіз криміногенних тенденцій, їх виявлення, запобігання та припинення, аналіз планів роботи територіальних підрозділів поліції, які спрямовані на стабілізацію оперативної обстановки й активізацію боротьби зі злочинністю.

1. На основі теоретичних знань та практичних навичок курсант має навчитися здійснювати свою діяльність за лінійним і територіальним принципами пов'язаними з оперативно-службовою діяльністю, здійснення перспективного та поточного планування, з урахуванням особистої відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи та виконання конкретних завдань.

1.1. Під час стажування курсант має ознайомитися:

- з обов'язками та правами оперуповноважених підрозділу КР;
- лініями та зонами роботи оперуповноваженого на території обслуговування;
- щоденними, перспективними та поточними планами працівника КР;

– особливостями роботи з конкретними видами злочинів, які найчастіше вчиняються на території обслуговування;

– особливостями виконання доручень слідчого, прокурора щодо здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні тощо.

1.2. Курсант повинен удосконалити вміння:

– у межах своїх повноважень – надання поліцейських послуг у сфері охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності;

– планувати свою роботу;

– взаємодії з іншими службами та територіальними підрозділами поліції, правоохоронними та контролюючими органами, громадськими організаціями;

– здійснювати першочергові заходи з перевірки інформації щодо злочинів загально кримінальної спрямованості;

– виявлення і протидія злочинів, у тому числі на транспорті, розшук осіб, які їх учинили, документування протиправної діяльності правопорушників.

2. Ознайомитися з організацією та координацією діяльності оперуповноваженого КР, а саме:

2.1. Курсант має набути вмінь:

– забезпечення взаємодії оперативного складу підрозділу;

– при надходженні доручень слідчого, прокурора щодо здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, розподіл їх виконання підлеглими працівниками та контроль за їх виконанням відповідно до функціональних обов'язків;

– розгляду матеріалів Єдиного обліку при надходженні їх до підрозділу КР;

– здійснення планомірної цілеспрямованої діяльності з вивчення і оцінки оперативної обстановки за визначеною сферою діяльності та прогнозу її подальшого розвитку;

– організації заходів по протидії злочинності на території обслуговування тощо.

2.2. Курсант повинен брати активну участь:

– разом з наставником брати участь у чергуваннях в складі слідчо-оперативної групи, у виїздах на місця скоєння кримінальних правопорушень і проведенні негласних слідчих (розшукових) дій;

– у плануванні і проведенні першочергових і наступних негласних слідчих (розшукових) дій щодо протидії злочинів;

– у порядку взаємодії й обміну інформацією між оперативними підрозділами кримінальної поліції, взяти участь у підготовці і направленні орієнтувань в інші підрозділи Національної поліції;

– у взаємодії оперуповноважених відповідного оперативного підрозділу зі слідчими поліції, прокурорами, слідчим суддею.

– у складанні необхідних документів з виконання окремого доручення слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій;

– ознайомленні з порядком взаємодії працівників відповідного оперативного підрозділу і працівниками науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, взяти участь у складанні відповідних документів;

- ознайомленні з порядком взаємодії оперуповноваженого відповідного оперативного підрозділу з інспекторами поліції;
- вивченні матеріалів про нерозкриті злочини на території обслуговування (відповідно до функціональних обов'язків). Здійснити за відповідним дорученням комплекс негласних слідчих (розшукових) дій, направлених на викриття, попередження та припинення злочинів;
- заведенні оперативно-розшукових справ, виставленні облікових матеріалів на них в Управлінні інформаційного забезпечення ГУ НП України в областях та порядком їх зняття з обліку;
- заведенні інших справ оперативного обліку, розробити необхідні оперативні документи.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОВЕДЕННЯ І КЕРІВНИЦТВО СТАЖУВАННЯМ

Учасниками процесу організації та проведення стажування є:

- керівництво ВНЗ – ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС;
- керівники стажування від ВНЗ – науково-педагогічний склад кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції та інших кафедр, які залучаються до організації та проведення стажування;
- керівники територіальних підрозділів поліції, підрозділів, у яких курсанти проходять стажування, та безпосередні керівники стажування від територіальних підрозділів поліції.

На весь період проведення стажування наказом ректора ЛьвДУВС призначаються керівники практики з числа досвідчених осіб науково-педагогічного складу кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету, а також інших кафедр ЛьвДУВС, у разі необхідності.

Організацію проведення стажування, контроль за її проходженням здійснюють ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету № 2 та керівники територіальних підрозділів поліції (керівник територіального підрозділу КР), у розпорядження яких направлені курсанти.

Ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету №2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції забезпечує:

- 1) своєчасне прибуття курсантів для проходження практичної підготовки до територіальних підрозділів поліції та призначення керівників стажування;
- 2) розробку навчально-методичного забезпечення для проведення стажування, зокрема, програми стажування та методичних рекомендацій для курсантів;
- 3) завчасне інформування (не пізніше ніж за місяць до початку стажування) територіальних підрозділів поліції про терміни проведення стажування та кількісний склад курсантів, направлення переліку питань для проведення вхідного/вихідного контролю знань;
- 4) проведення інструктажів із курсантами - стажерами;
- 5) надання курсантам програми стажування, методичних рекомендацій щодо організації практики в територіальних підрозділах поліції;

б) проведення необхідних організаційних заходів перед виїздом курсантів на стажування та здійснення контролю за прибуттям стажистів до територіальних підрозділів поліції для його проходження;

7) ознайомлення стажистів із системою інформування про хід практичної підготовки та забезпечення контролю за виконанням ними індивідуальних планів стажування, веденням щоденників стажування, дотриманням визначеного розпорядку дня, своєчасністю підготовки ними необхідної звітної документації.

Керівники стажування від ЛьвДУВС:

1) здійснюють контроль за організацією стажування курсантів в територіальних підрозділах поліції та мають право отримувати витяги з наказів про його організацію;

2) ознайомлюються з **планами** стажування, змістом **щоденників** і надають рекомендації щодо внесення змін і доповнень відповідно до Програми;

3) мають право виявляти і вживати заходів для усунення недоліків в організації стажування та вносити пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції щодо їх усунення;

4) мають право вивчати умови організації та проведення курсантів, бути присутніми під час проведення інструктажів та доведення заходів безпеки, спостерігати за виконанням ними практичних заходів;

5) можуть брати участь у підведенні підсумків несення служби (виконання практичних заходів) курсантами;

6) мають право вносити пропозиції керівництву відповідних територіальних підрозділів поліції щодо заохочення керівників стажування з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

7) мають право отримувати інформацію у відповідних територіальних підрозділах поліції про роботу курсантів у регіоні.

Керівники територіальних підрозділів поліції, куди скеровані курсанти на стажування:

1) призначають наказом безпосередніх керівників стажування з числа осіб, рекомендованих керівництвом підрозділу поліції, у якому планується проведення стажування. Цим же наказом закріплюють стажистів за керівниками стажування. Копію наказу в **семиденний** термін направляють до ЛьвДУВС;

2) забезпечують своєчасне інформування керівників підрозділів, до яких курсанти розподілені для проходження практики, про її терміни, мету та порядок організації і проведення;

3) організовують своєчасне оформлення і видачу курсантам на період практики вкладишів до службового посвідчення, що підтверджують виконання обов'язків на конкретній посаді (додаток 2);

4) організовують проведення вхідного/вихідного контролю знань стажистів до початку практичної підготовки та перед його захистом згідно з питаннями, що розроблені ВНЗ, та відповідно до вимог програм стажування і функціональних обов'язків за посадою, на якій стажування проводиться;

5) здійснюють постійний контроль за організацією та проведенням стажування, можуть готувати пропозиції щодо його вдосконалення; підводять підсумки та аналізують результати стажування з обов'язковим виставленням загальної оцінки. Копії підсумкових матеріалів направляють до ЛьвДУВС;

6) вживають заходів щодо забезпечення належних умов праці та побуту курсантів під час проходження стажування;

7) припиняють проходження стажування та курсантів до ЛьвДУВС (із письмовим повідомленням) у разі систематичного невиконання ним плану, недбалого ставлення до виконання службових обов'язків або грубого порушення службової дисципліни.

Керівники підрозділів КР, у яких стажисти проходять практичну підготовку, зобов'язані:

1) забезпечити створення належних умов для виконання програм, планів стажування у повному обсязі та контроль за їх реалізацією;

2) призначити керівників практики з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідну кваліфікацію (не нижче посади старшого оперуповноваженого), достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості;

3) представити курсантів особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус;

4) провести інструктажі зі стажистами, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями підрозділу КР, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спецзасобів тощо;

5) забезпечити курсантів робочими місцями, службовими бланками, літературою тощо;

6) передбачати під час формування розпорядку робочого дня курсантів час для роботи з нормативно-правовими актами (2–3 години на тиждень);

7) щотижнево розглядати питання організації та проведення стажування на оперативних нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених програмою стажування, готувати пропозиції щодо її вдосконалення;

8) контролювати виконання вимог програми стажування курсантів, планів стажування у повному обсязі;

9) погоджувати та надавати на затвердження керівництву відповідного територіального підрозділу поліції звіти про підсумки стажування (копію звіту після затвердження надсилати до ЛьвДУВС);

10) затверджувати характеристики курсантів-стажерів;

11) розробляти, погодивши з керівництвом територіальних підрозділів поліції, розпорядок дня курсантів, які проходять стажування.

Керівники стажування від територіального підрозділу поліції зобов'язані:

1) ознайомити стажистів з оперативною обстановкою на дільниці (об'єкті, у регіоні), характером і особливостями роботи;

2) надавати допомогу у виконанні завдань передбачених програмою стажування та індивідуального плану стажування, водночас проводити роботу, спрямовану на формування у стажистів навичок і умінь, що необхідні для успішного виконання завдань, що стоять перед підрозділами кримінальної поліції;

3) вести щоденний облік та давати оцінку роботі стажиста;

4) вивчати рівень підготовки, ділові та моральні якості курсантів, їх ставлення до виконання поставлених завдань;

5) узагальнювати підсумки стажування та подавати звіти на погодження відповідним керівникам територіальних підрозділів поліції;

6) складати характеристики на стажистів, затверджувати їх у керівництва територіальних підрозділів поліції (не пізніше ніж за три дні до закінчення стажування).

Керівник стажування від територіального підрозділу особисто відповідає за дії курсанта під час стажування у робочий час.

Керівник стажування від територіального підрозділу не несе відповідальності за дії (поведінку) курсанта у неробочий час, вихідні та святкові дні (поза службою).

Обов'язки науково-педагогічних працівників – керівників стажування:

1) проводити інструктажі з працівниками територіальних підрозділів поліції – безпосередніми керівниками стажування та керівниками територіальних підрозділів поліції;

2) здійснювати контроль за виконанням курсантами програми та індивідуальних планів стажування, веденням щоденника;

3) надавати курсантам необхідну методичну допомогу під час стажування.

Науково-педагогічний працівник, як керівник стажування, не несе відповідальності за вчинення курсантом під час проходження стажування дисциплінарного проступку, адміністративного правопорушення, кримінального правопорушення, злочину.

Права науково-педагогічних працівників – керівників стажування:

1) ознайомлюватися з планом стажування;

2) подавати пропозиції щодо усунення недоліків в організації і проведенні стажування;

3) вносити пропозиції щодо заохочення керівників стажування з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

4) бути присутніми та брати участь в обговоренні результатів роботи, пов'язаної з виконанням програми стажування курсантів.

Курсанти-стажисти зобов'язані:

1) своєчасно прибути для проходження стажування до відповідного територіального підрозділу поліції;

2) виконувати передбачені програмою стажування завдання у визначені терміни та скласти індивідуальний план роботи, який затвердити у керівника кафедри ОРД;

3) дотримуватись заходів особистої безпеки, правил охорони праці, техніки безпеки, встановленого розпорядку дня;

4) під час стажування чітко планувати свою роботу, ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати службові доручення, щоденно вести облік здійснених заходів, про що робити відмітки у щоденнику стажування, бути дисциплінованим, мати зразковий зовнішній вигляд;

5) ознайомлюватися з нормативно-правовими актами, інструкціями, оглядами, методичними та аналітичними документами, що стосуються діяльності територіальних підрозділів поліції, формами і методами роботи працівників. Засвоїти функціональні обов'язки за посадою;

6) виконувати розпорядок дня, встановлений у підрозділі за місцем стажування, дотримуватись дисципліни та законності;

7) вести щоденник, щоденно звітувати безпосередньому керівникові стажування від територіального підрозділу поліції про виконану роботу;

8) систематично підтримувати зв'язок із керівником стажування з числа науково-педагогічного складу ЛьвДУВС, повідомляти про недоліки в організації стажування;

9) відвідувати заняття зі службової та спеціальної підготовки;

10) підготувати звіт про стажування за встановленою формою та подати його на погодження та затвердження. Оформити інші документи, які необхідно подати до захисту стажування.

За порушення Закону курсант буде притягнутий до дисциплінарної, адміністративної, кримінальної відповідальності.

Курсанти-стажисти мають право:

1) ознайомлюватися з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою стажування та індивідуальними планами стажування;

2) підписувати від свого імені підготовлені за дорученням безпосереднього керівника стажування документи;

3) за згодою безпосереднього керівника стажування користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному територіальному підрозділі поліції;

4) надавати пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції та університету щодо вдосконалення організації та проведення стажування, а також діяльності практичних підрозділів;

5) повідомляти керівництву ВНЗ у випадках порушень вимог законодавства України, нормативно-правових актів МВС та МОН, цього Положення з боку керівництва територіальних підрозділів поліції за місцем проходження стажування.

Суворо забороняється залучати курсантів до виконання завдань, не передбачених цією Програмою, а також переміщати їх з одного підрозділу до іншого без погодження з ректором ЛьвДУВС.

ІІІ. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ СТАЖУВАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Документацією стажування є:

– індивідуальний план стажування;

– щоденник стажування;

– звіт за результатами стажування;

– затверджений начальником територіального підрозділу поліції відгук-характеристика керівника стажування, обов'язковим реквізитом якого є гербова печатка відповідного підрозділу;

– інші документи щодо проходження стажування курсантом мають бути оформлені одним архівом (звичайні, без грифу таємно).

Індивідуальний план стажування має бути складений так, щоб у ньому передбачалося виконання усіх завдань, передбачених цією Програмою. Планування своєї роботи курсант здійснює з розрахунку на весь період стажування. Стажування слід організувати так, щоб кожен день був забезпечений виконанням конкретних заходів (завдань стажування).

У плані вказуються заходи до виконання, термін їх виконання, відмітка про виконання (підтверджується підписом безпосереднього керівника стажування (додаток 1)).

Складений індивідуальний план стажування затверджується керівником кафедри, та підписується курсантом, який його склав.

Для повноти, змістовності й результативності виконання програми курсанти ведуть щоденники стажування (прошиті, пронумеровані зошити обсягом не менше 40 арк.). Щоденник ведеться упродовж усього стажування, в ньому відображаються організаційні, оперативно-розшукові дії, у яких бере участь стажист щодня.

У щоденнику фіксується інформацію про хід виконання запланованих заходів, а також інформацію про виконання позапланових заходів (додаток 2).

Після закінчення стажування складається **звіт**, який затверджує начальник територіального підрозділу поліції (додаток 3) та **відгук-характеристика** (додаток 4).

У кінці стажування курсант готує **звіт**, у якому вказує підсумки стажування. У звіті необхідно вказати назву підрозділу КР, у якому курсант проходив стажування, результати виконання завдань та досягнення мети стажування (що конкретно виконувалось, які необхідні уміння та навички були набуті під час практики). Крім того, можуть висловлюватися пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та заходи щодо оптимізації стажування у підрозділах КР, труднощі та недоліки, які були під час її проходження.

Звіт складається курсантом, погоджується з керівником стажування, і затверджується начальником територіального підрозділу поліції.

У відгуку-характеристиці мають відобразитися обсяг та якість виконання курсантом програми стажування й плану його проходження, рівень підготовленості курсанта до виконання службових обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок тактично правильно застосовувати спеціальні й технічні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки, складати службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; ставлення до роботи загалом та підсумкова оцінка за стажування. Характеристики направляються до ЛьвДУВС і долучаються до особових справ курсантів.

Відгук-характеристику готує керівник стажування і затверджує начальник територіального підрозділу поліції.

На час проходження стажування курсантам оформлюються та видаються **вкладиші** до посвідчення особи, які підтверджують, що вони є оперуповноваженими КР (додаток 5). До вкладиша вносять такі дані: серію та номер посвідчення, особові дані курсанта, строк, до якого діє вкладиш, посаду, прізвище. Вкладиш підписує начальник територіального підрозділу поліції, він скріплюється печаткою. Без пред'явлення службового посвідчення вкладиш вважається недійсним.

У документах стажування **СУВОРО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ** вказувати дані, які можуть призвести до розголошення таємниці та зашкодити проведенню оперативно-розшукової діяльності або виконанню завдань підрозділу КР. Зазначається виключно формулювання заходу відповідно до вимог Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчих нормативних документів МВС України.

IV. ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ СТАЖУВАННЯ

Після закінчення стажування курсанти подають до комісії по захисту стажування навчального закладу такі документи:

- індивідуальний план стажування (з відмітками про виконання запланованих заходів);
- щоденник стажування;
- звіт за результатами стажування;
- затверджений начальником територіального підрозділу поліції відгук-характеристику керівника стажування;
- інші документи щодо проходження стажування курсанти оформляють і представляють одним архівом (звичайні, без грифу таємно).

Результати проходження стажування оцінюються комісіями з огляду на попереднє вивчення звітних матеріалів, висновків керівників територіальних підрозділів поліції, у яких проходили практику, доповідей курсантів та їх відповідей на поставлені запитання.

За підсумками захисту курсанту виставляється оцінка, яка вноситься до залікової книжки, екзаменаційної відомості та у додаток до диплома.

Результати захисту стажування відображаються в атестаціях курсантів. Підсумки проходження стажування фіксуються в особових справах випускників.

Завідувач кафедри

оперативно-розшукової діяльності
факультету № 2 Інституту
з підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент,
полковник поліції

А. В. Баб'як

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету № 2 Інституту
з підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент,
полковник поліції

І. В. Красницький

**V. ДОКУМЕНТАЦІЯ СТАЖУВАННЯ
(ВЗІРЦІ ДОКУМЕНТІВ)**

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник кафедри _____

_____

_____

(посада, звання, П.І.Б.)

_____

(підпис, дата)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження _____ стажування _____
(звання, П.І.Б.)

_____

(повне найменування навчального підрозділу)

Строк (термін) проходження практики (стажування) _____

№ з/п	Заплановані заходи	Примітка
1		
2		
3		
4		
5		

Курсант

_____

(звання)

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б.)

_____

(дата)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ

_____ (повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК СТАЖУВАННЯ

_____ (вид і назва практики)

Курсант _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

інститут, факультет _____

кафедра _____

освітній ступінь _____

спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Наказ про закріплення за підрозділом, у якому буде організовано стажування

_____ (найменування підрозділу, номер та дата видання наказу)

Строк проведення стажування з _____ до _____.

Календарний графік проходження стажування

№ з/п	Назви робіт	Тижні стажування					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівники стажування:

вiд вищого навчального закладу _____
(пiдпис)

_____ (звання, посада, П.І.Б.)

вiд органу полiцiї _____

(пiдпис)

_____ (звання, посада, П.І.Б.)

Відгук і оцінка роботи курсанта під час стажування від керівника практики від територіального підрозділу поліції

Відгук осіб, які перевіряли проходження стажування

Висновок керівника стажування від ВНЗ

Дата складання заліку « ____ » _____ 20 ____ року

Оцінка:

за національною шкалою (словами)	кількість балів (цифрами і словами)	за шкалою ECTS

Керівник стажування від ЛьвДУВС

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Щоденник заповнюється курсантом особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження практики.
2. Формат бланка щоденника А5 (148×210 мм), брошура 8 сторінок разом з обкладинкою з карткового паперу.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник
територіального органу поліції

_____
(посада, звання, П.І.Б.)

_____
(підпис, дата)

М.П.

ЗВІТ
за результатами проходження стажування

_____
(звання, П.І.Б., повне найменування навчального підрозділу)

Зміст звіту

Курсант

_____
(звання)

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б.)

_____
(дата)

Керівник стажування від
територіального підрозділу поліції

_____
(звання)

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б.)

_____
(дата)

ПОГОДЖЕНО
Керівник територіального підрозділу
поліції, де організовано стажування

_____
(звання)

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б.)

_____
(дата)

ЗАТВЕРДЖУЮ

« ____ » _____ 20__ р.
(місце гербової печатки підрозділу)

**Відгук-характеристика
на**

курсанта _____
(посада, звання, прізвище)

У характеристиці мають знайти відображення:

- розуміння задач, які стоять перед НП в сучасних умовах;
- якість виконання програми стажування;
- знання нормативних актів і вміння застосовувати їх на практиці;
- організаторські здібності;
- вміння планувати роботу, розробляти процесуальні документи;
- морально-вольові якості, дисциплінованість, самостійність в рішеннях;
- витримка, тактовність, загальний рівень культури;
- підготовленість до практичної діяльності;
- оцінка за стажування (за п'ятибальною системою).

Керівник стажування _____

« ____ » _____ 20__ р.

ВКЛАДИШ

до службового посвідчення _____
(серія, номер)

Курсант _____
(звання, П.І.Б.)

є стажистом на посаді _____

_____
(найменування підрозділу, посади)

Дійсний до _____ при пред'явленні службового посвідчення.

Керівник кадрового підрозділу
поліції

_____
(звання)

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б.)

М.П.

VI. МЕТОДИЧІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Витяги з нормативно-правових актів

Під час проходження стажування курсанти керуються основними нормативно-правовими актами, які викладені нижче та настановами керівника стажування.

Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;

2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;

3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;

4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;

5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхід-

них заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України.

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону.

26) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні.

Залучення для проведення виконавчих дій працівників поліції здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень, а також для подолання наслідків масштабних аварій чи інших масштабних надзвичайних ситуацій.

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде не ефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

- 1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- 3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;
- 4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- 5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- 6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

2. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

- 1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;
- 2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, – передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, – передання відповідному закладу;

3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, – передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія – вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довшо, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронезилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що

здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

б) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

ІНСТРУКЦІЯ
з організації реагування органів внутрішніх справ
на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення,
надзвичайні ситуації та інші події
(витяг з наказу МВС України від 22.10.2012 № 940)

*Відредаговано кафедрою оперативно-розшукової діяльності
відповідно до положень Закону України «Про Національну поліцію»*

I. Загальні положення

1.3. Принципи діяльності підрозділів НП щодо реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події - оперативність, законність, ввічливість та поважливе ставлення до громадян.

II. Організація виїзду та прибуття працівників поліції на місця вчинення кримінальних правопорушень та інших подій

2.1. При надходженні до підрозділу НП заяв чи повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події працівники чергових частин (далі - черговий) підрозділів НП з'ясовують час, місце, характер та інші обставини того, що сталося, організують збір слідчо-оперативних груп (далі - СОГ), оперативних груп (далі - ОГ), інших нарядів та направляють їх на місця подій.

2.2. Час збору до виїзду:

для основних СОГ, ОГ та інших нарядів - до 5 хвилин;

для додаткових СОГ при чергуванні за місцем служби - до 5 хвилин;

для СОГ при чергуванні за місцем проживання - до 20 хвилин;

для інших працівників поліції - до 20 хвилин у робочий час (згідно з внутрішнім розпорядком дня підрозділу НП) та до 40 хвилин - у неробочий час.

2.3. Загальний строк прибуття працівників поліції на місця вчинення кримінальних правопорушень та інших подій не повинен перевищувати часу збору до виїзду та часу, мінімально необхідного для подолання відстані від територіального підрозділу НП до місця події (з урахуванням особливостей місцевості, погодних та дорожніх умов).

2.4. Старший СОГ, який перший з'явився на місці події, негайно інформує чергову частину ВВП про час фактичного прибуття.

III. Права і обов'язки працівників поліції щодо реагування на кримінальні правопорушення та інші події

3.1. Працівникам поліції при реагуванні на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події надається право:

3.1.1. Вимагати від громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок, припинення правопорушень та дій, що перешкоджають здійсненню повноважень поліції, виносити на місці усне попередження особам, які допустили малозначні адміністративні порушення, а в разі невиконання зазначених вимог застосовувати передбачені законодавством заходи примусу.

3.1.2. Перевіряти у громадян у разі виникнення підозри у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні

для з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на поліцію.

3.1.3. Згідно з наданими законодавством повноваженнями затримувати і доставляти до територіальних підрозділів НП:

осіб, яких вони запідозрили у вчиненні кримінального правопорушення або замаху на його вчинення, якщо для цього є достатні підстави (очевидець, у тому числі і потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин), а також безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні;

осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, для складання протоколу або розгляду справи за суттю, якщо ці питання не можуть бути вирішені на місці;

неповнолітніх віком до 16 років, які залишилися без опікування;

неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння і не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність;

військовослужбовців, які вчинили діяння, що підпадають під ознаки кримінального або адміністративного правопорушення;

осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для себе і оточуючих.

3.1.4. Проводити огляд осіб, зазначених у підпункті 3.1.3 пункту 3.1 цього розділу, речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, які можуть бути речовими доказами або використані на шкоду їх здоров'ю, в установленому законодавством порядку.

3.1.5. Складати протоколи про адміністративні правопорушення, провадити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законодавством заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

3.1.6. Брати участь у розкритті кримінальних правопорушень у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством.

3.1.7. Проводити аудіо-, відео-, фотофіксацію як допоміжний засіб попередження протиправних дій та розкриття правопорушень.

3.1.8. Входити безперешкодно в будь-який час доби:

на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, у тому числі митниць, та оглядати їх з метою припинення кримінальних правопорушень, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, при стихійному лихові та за інших надзвичайних обставин;

на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення громадян у разі переслідування особи, яка обґрунтовано підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення або припинення кримінального правопорушення, що загрожує життю мешканців, а також при стихійному лихові та за інших надзвичайних обставин;

до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під домашнім арештом або адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень.

3.1.9. Перебувати на земельних ділянках, у жилих та інших приміщеннях громадян за їхньої згоди, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це їх адміністрації з метою забезпечення безпеки

громадян, громадської безпеки, запобігання злочину, виявлення і затримання осіб, які його вчинили.

3.1.10. Відповідно до своєї компетенції тимчасово обмежувати або забороняти доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти з метою забезпечення громадського порядку, громадської безпеки, охорони життя і здоров'я людей.

3.1.11. Обмежувати або забороняти у випадках затримання злочинців, при аваріях, інших надзвичайних обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг.

3.1.12. Вилучати у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обігу, а також документи з ознаками підробки.

3.1.13. Використовувати безперешкодно транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення), для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставки до лікувального закладу осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників та їх доставляння в підрозділ НП.

3.1.14. Користуватися у невідкладних випадках безперешкодно і безплатно засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам і організаціям, а засобами зв'язку, що належать громадянам, - за їх згодою.

3.1.15. Користуватися безплатно засобами масової інформації з метою встановлення обставин вчинення кримінальних правопорушень та осіб, які їх вчинили, свідків, потерпілих, розшуку правопорушників, які втекли, безвісно відсутніх осіб і з іншою метою, що пов'язана з необхідністю надання допомоги громадянам, підприємствам, установам і організаціям у зв'язку з виконанням міліцією покладених на неї обов'язків.

3.1.16. Застосовувати фізичний вплив, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених положеннями Закону України "Про Національну поліцію".

3.1.17. Користуватися іншими правами, наданими Законом України "Про Національну поліцію".

3.2. Основні обов'язки працівників поліції щодо реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події:

3.2.1. Забезпечувати безпеку громадян і громадський порядок.

3.2.2. Виявляти, запобігати і припиняти кримінальні правопорушення, вживати з цією метою оперативно-розшукових та профілактичних заходів, передбачених чинним законодавством.

3.2.3. Виявляти та припиняти адміністративні правопорушення, здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких законом покладено на НП.

3.2.4. Розшукувати осіб у випадках, передбачених законодавством та міжнародними договорами України.

3.2.5. Виконувати у передбачених законодавством випадках і в межах своєї компетенції постанови прокурора, слідчого, слідчого судді, суду, органу дізнання.

3.2.6. Повідомляти відповідним державним органам і громадським об'єднанням про аварії, пожежі, катастрофи, стихійні лиха, надзвичайні ситуації та інші події, ужи-

вати в межах компетенції невідкладних заходів для ліквідації їх наслідків, рятування людей і надання їм допомоги, охорони майна, що залишилось без нагляду.

3.2.7. Брати участь у проведенні карантинних заходів під час епідемії та епізотії.

3.2.8. Надавати невідкладну, у тому числі медичну, допомогу особам, які потерпіли від правопорушень, надзвичайних ситуацій і нещасних випадків, перебувають у безпорадному або небезпечному для життя та здоров'я стані, дітям, які залишилися без опіки, а також затриманим та взятим під варту особам.

3.2.9. Працівник поліції на території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу в разі звернення до нього громадян або службових осіб з заявою чи повідомленням про події, які загрожують особистій чи громадській безпеці, або у разі безпосереднього виявлення таких зобов'язаний вжити заходів до попередження і припинення правопорушень, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, охорони місця події і повідомити про це в найближчий підрозділ НП.

3.2.10. При затриманні особи працівником поліції:

негайно повідомляється затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, роз'яснюється право оскаржувати їх у суді, а також право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього та інші процесуальні права, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом (далі - КПК);

у разі затримання особи, яка володіє тільки іноземною мовою, підстави затримання роз'яснюються у присутності перекладача;

надається усне роз'яснення частини першої статті 63 Конституції України, право відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника та одночасно в друкованому вигляді - роз'яснення статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 і 63 Конституції України та прав осіб, затриманих або взятих під варту, установлених законами, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання, право відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;

про кожне затримання одразу повідомляються за допомогою технічних засобів відповідальні особи в підрозділі органу досудового розслідування;

затримана особа доставляється до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством;

про затримання одразу повідомляється орган (установа), уповноважений законодавством на надання безоплатної правової допомоги;

затриманому з моменту затримання забезпечується право захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника, реалізація інших прав затриманих;

у разі заявлення затриманими особами усної або письмової вимоги про залучення захисника працівники поліції не мають права вимагати від них надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;

про заявлення вимоги про залучення захисника або про відмову в залученні захисника в протоколі затримання робиться відповідний запис, який скріплюється підписом затриманої особи;

надається затриманій особі можливість негайно повідомити про своє затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи. Якщо працівник поліції, що здійснив затримання, має підстави для обґрунтованої підозри, що при повідомленні про затримання ця особа може зашкодити досудовому розслідуванню, він здійснює таке повідомлення самостійно, проте без порушення вимоги щодо його негайності.

VI. Організація чергувань СОГ та ОГ

6.7. Працівники, включені до складу СОГ чи ОГ, забезпечуються вогнепальною зброєю, боєприпасами і спецзасобами індивідуального захисту та активної оборони (бронежилетом та захисною каскою не нижче 2-го класу захисту, гумовим кийком, балончиком з аерозолем сльозоточивої чи дратівної дії, наручниками). За рішенням начальника ВПП їм можуть видаватися автоматична зброя та інші спеціальні засоби. Контроль за екіпуванням членів СОГ та ОГ при виїзді на місце події покладається на начальника та відповідального по ВПП.

6.8. Усі члени СОГ чи ОГ несуть службу у форменому одязі, мають при собі службові посвідчення, а особи середнього та старшого начальницького складу - жетони з особистим номером і особисті печатки.

6.12. СОГ чергують цілодобово.

6.13. Під час чергування працівники поліції, які входять до складу основної та додаткової СОГ, повинні перебувати у своїх службових кабінетах. Якщо кабінети розміщені на значній відстані від адмінбудівлі, де розташована чергова частина, - в кімнаті СОГ, а де вони відсутні, - в приміщеннях чергової частини.

6.14. Члени СОГ (основної та додаткових) можуть відлучатися з місць постійного перебування лише з дозволу чергового: для вживання їжі (у межах адмінбудинку ВПП), на місця вчинення кримінальних правопорушень, до кімнати розгляду обставин з доставленими особами тощо. Членам СОГ забороняється відлучатися з місця постійного перебування для виконання службових завдань, не пов'язаних з діяльністю СОГ.

6.15. Залежно від оперативної обстановки, що складається, начальник або відповідальний по ВПП може прийняти рішення про продовження після 21-ї години чергування членів додаткової СОГ за місцем проживання. Вогнепальна зброя у таких випадках здається до чергової частини.

6.17. Членам СОГ та ОГ (у разі їх створення), які фактично перебували на службі менше 16 годин, надається 12 годин відпочинку, до 20 годин - 32 години відпочинку, понад 20 годин - 48 годин відпочинку.

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: затверджено наказом МВС України, від 07.07.2017 № 575 (витяг)

II. Організація взаємодії при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них

4. Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до ЄРДР під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події.

Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії можуть передбачати:
проведення огляду місця події;

переслідування і затримання правопорушників за слідами або указаними потерпілими і очевидцями напрямками переміщення правопорушника або за результатами роботи службового собаки, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників;

проведення розшукових заходів у місцях перебування осіб, схильних до вчинення правопорушень (у тому числі збуту викраденого майна);

виявлення свідків та очевидців події, опитування (у разі внесення відомостей в ЄРДР - допит) з цією метою осіб, які проживають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на можливих шляхах руху правопорушника до та від місця події;

установлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують територію, на якій знаходиться місце вчинення злочину, та можливих напрямків руху особи, яка його вчинила, а також інших місць з урахуванням обставин кримінального правопорушення;

проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знярядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про подію та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;

орієнтування особового складу органів та підрозділів поліції на території обслуговування, на якій учинено кримінальне правопорушення, та суміжних територіях, а також (за необхідності) представників громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викраденого та про інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників та їх розшуку;

використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України та інших інформаційних ресурсів, а також засобів масової інформації;

перевірку осіб за базами (банками) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими статтями 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію»;

інші передбачені законодавством заходи та дії, необхідні для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила.

У разі якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, керівник органу, підрозділу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення.

9. Працівник оперативного підрозділу на місці події:

1) здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збору відомостей, що можуть бути використані як докази;

2) установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість осіб, які його вчинили, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямки руху осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, інші відомості, необхідні для їх встановлення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення;

3) негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій;

4) виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого.

III. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування

1. При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі - ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

2. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину.

3. Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу.

4. У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак злочину керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

VI. Виконання працівниками оперативного підрозділу органу, підрозділу поліції доручень слідчих про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій

1. Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий дає уповноваженим оперативним підрозділам поліції письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (далі - доручення). У разі створення СОГ слідчий дає доручення про проведення слідчих (розшукових) дій працівникам оперативного підрозділу, включеним до її складу.

2. Не допускається надання слідчим оперативному підрозділу (працівнику оперативного підрозділу - члену СОГ) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання.

3. Працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, реєструються в канцелярії територіального органу, підрозділу поліції та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

5. У дорученнях зазначаються найменування кримінального провадження, його реєстраційний номер та дата початку досудового розслідування; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) КК України; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; конкретний перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій.

6. Виконання доручень слідчих повинно здійснюватися у строки, зазначені у дорученнях. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим, який дав доручення.

7. Матеріали про виконання доручень слідчих надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника структурного підрозділу апарату центрального органу управління поліцією, керівника територіального органу поліції, керівника міжрегіонального територіального органу поліції, керівника територіального (відокремленого) підрозділу, яким виконувалося доручення слідчого. Указані матеріали реєструються в канцелярії відповідного органу, підрозділу поліції.

VII. Організація взаємодії при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та виконанні заходів забезпечення кримінального провадження

1. За наявності достовірної інформації про наміри підозрюваного, до якого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, переховуватися від органів досудового розслідування, незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у тому самому кримінальному провадженні, вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, працівник оперативного підрозділу складає мотивований рапорт, який доповідає слідчому для прийняття ним рішення про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на перевірку та фіксацію протиправних дій, та можливість змінити запобіжний захід на більш суворий у порядку, встановленому КПК України.

2. У разі виявлення працівником оперативного підрозділу при виконанні доручення слідчого обставин, що свідчать про необхідність проведення обшуків у житлі чи іншому володінні особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб складається мотивований рапорт, який доповідається керівникові оперативного підрозділу для інформування органу досудового розслідування про необхідність прийняття рішення про проведення обшуку в порядку, встановленому КПК України.

До рапорту приєднуються матеріали, що містять інформацію про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, в якому планується проведення обшуку, особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а також інформацію про речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

3. Слідчий, урахувавши наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, зброї, боеприпасів, вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставини, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення має право залучити працівників оперативних підрозділів, інших органів та підрозділів поліції для участі в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року

Стаття 41. Оперативні підрозділи

1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

...

Стаття 208. Затримання уповноваженою службовою особою

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;

3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються главою 37 цього Кодексу.

2. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виключно у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує.

3. Уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 223 і статтею 236 КПК.

4. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, повинна негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

5. Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених статтею 104 цього Кодексу, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень статті 209 цього Кодексу; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

6. Затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей застосовуються тільки в присутності офіційних представників цього органу.

Стаття 209. Момент затримання

1. Особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Стаття 210. Доставлення до органу досудового розслідування

1. Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством.

2. Про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування.

3. У разі наявності підстав для обґрунтованої підозри, що доставлення затриманої особи тривало довше, ніж це необхідно, слідчий зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Стаття 211. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду

1. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами статті 209 цього Кодексу.

2. Затримана без ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше шістдесяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ
для вхідного/вихідного контролю знань
курсантів до початку стажування та перед її захистом
в оперативних підрозділах по лінії карного розшуку

З курсу оперативно-розшукової діяльності:

1. Структура підрозділів КР, їх права та обов'язки, зокрема функціональні обов'язки оперуповноваженого.
2. Поняття і призначення оперативних та інших обліків, що використовуються в ОРД.
3. Використання заходів оперативно-розшукової діяльності і їх роль у боротьбі зі злочинами загальнокримінальної спрямованості.
4. Сутність та поняття конспірації в оперативній роботі. Способи конспірації.
5. Виявлення осіб та фактів, які становлять оперативний інтерес. Коло осіб, які становлять оперативний інтерес. Первинні свідчення, джерела їх отримання і порядок перевірки.
6. Правова основа документування фактів і дій, які становлять оперативний інтерес, та їх суть.
7. Поняття і суть реалізації оперативно-розшукової інформації та її значення.
8. Поняття та сутність оперативно-розшукової тактики і її завдання.
9. Поняття та види оперативно-розшукових планів, вимоги до них.
10. Поняття та зміст гарантій законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності оперативними підрозділами кримінальної поліції.
11. Організація виявлення та розслідування злочинів по лінії карного розшуку.
12. Соціально-правове значення виявлення злочинів підрозділом КР.
13. Об'єктивні та суб'єктивні причини які впливають на виявлення та припинення злочинів по лінії КР.
14. Організація виявлення латентних злочинів.
15. Організаційні основи діяльності поліції в розслідуванні злочинів загальнокримінальної спрямованості.
16. Форми взаємодії слідчого і оперативного працівника при розслідуванні злочинів загальнокримінальної спрямованості. Робота слідчо-оперативної групи щодо розслідування злочинів.
17. Особливості планування оперативно-розшукових заходів в процесі виявлення злочинів загальнокримінальної спрямованості.
18. Види контролю начальника територіального підрозділу поліції по розслідуванню злочинів загальнокримінальної спрямованості.
19. Першочергові та наступні оперативно-розшукові заходи щодо виявлення та припинення злочинів загальнокримінальної спрямованості.

20. Організаційно-тактичні особливості оперативно-розшукових заходів виявлення та припинення злочинів загально-кримінальної спрямованості.
21. Методика вивчення справ по злочинах минулих років.
22. Особливості планування оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій щодо документування злочинів загальнокримінальної спрямованості.
23. Тактичні прийоми виявлення осіб криміногенного складу за показами свідків і очевидців.
24. Тактичні прийоми виявлення злочинців за слідами і предметами, залишених на місці події.
25. Тактичні прийоми виявлення злочинців за викраденими предметами.
26. Тактичні прийоми виявлення злочинців за прикметами зовнішності.
27. Тактичні прийоми виявлення злочинців за слідами, що залишилися на одязі, тілі злочинця.
28. Тактичні прийоми виявлення злочинців за способом та засобами вчинення злочину.
29. Організація взаємодії підрозділів КР з іншими правоохоронними органами при викритті та документуванні злочинів.
30. Здійснення поточного та перспективного планування оперативно-службової діяльності оперуповноваженого КР.
31. Удосконалення розшукової роботи, підготовка управлінських рішень з проблем, які потребують комплексного підходу для їх вирішення.
32. Організація взаємодії з органами досудового слідства, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, патрульною, спеціальною поліцією, поліцією охорони, спеціального призначення, науково-дослідними установами та установами забезпечення при здійсненні оперативно-службової діяльності, у тому числі за конкретними злочинами.
33. Порядок взаємодії з правоохоронними органами іноземних держав, міжнародними правоохоронними організаціями.
34. Взаємодія із засобами масової інформації з питань інформування громадськості про діяльність підрозділів карного розшуку.
35. Вивчення та аналіз стану злочинності, чинників, що її обумовлюють, прогнозування криміногенної ситуації.
36. Робота з джерелами оперативної інформації та за оперативно-розшуковими справами.
37. Аналіз ефективності використання негласного апарату, проведення оперативних розробок у боротьбі зі злочинністю.